

พรรคสังคมนิยมญี่ปุ่นในช่วง ค.ศ. 1945 ถึง 1996: 51 ปีแห่งความต่อเนื่องและการเปลี่ยนแปลง

นภดล ชาติประเสริฐ¹

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

บทคัดย่อ

พรรคสังคมนิยมญี่ปุ่น / พรรคประชาธิปไตยสังคมนิยมญี่ปุ่นเป็นพรรคการเมืองที่สำคัญของญี่ปุ่นในช่วง ค.ศ. 1945-1996 นักการเมืองและผู้สนับสนุนพรรคเชื่อมั่นในความเป็นกลางของญี่ปุ่นในสงครามเย็นและนโยบายเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม ในช่วง ค.ศ. 1955 – 1993 พรรคสังคมนิยมญี่ปุ่น/พรรคประชาธิปไตยสังคมนิยมญี่ปุ่นทำหน้าที่เป็นฝ่ายค้านหลักในรัฐสภา ต่อมาในช่วง ค.ศ. 1993-1996 พรรคประชาธิปไตยสังคมนิยมญี่ปุ่นได้เข้าร่วมรัฐบาลผสมซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงผู้นำรัฐบาลหลายครั้ง เหตุการณ์ต่างๆในทศวรรษ 1990 ส่งผลกระทบทางลบต่อความนิยมที่มีต่อพรรคอย่างรุนแรง เหตุการณ์ดังกล่าวได้แก่ ผลงานที่ไม่โดดเด่นของพรรคในช่วงที่ร่วมในรัฐบาลผสม การที่ไม่สามารถปรับตัวได้เพียงพอในการเผชิญกับความท้าทายใหม่ไม่ว่าจะเป็นวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจของญี่ปุ่น การเกิดขึ้นของพรรคการเมืองใหม่ซึ่งเน้นนโยบายกึ่งกลางระหว่างอนุรักษนิยมกับสังคมนิยม รวมทั้งประเด็นระหว่างประเทศในช่วงหลังสงครามเย็นที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

คำสำคัญ: พรรคสังคมนิยมญี่ปุ่น พรรคประชาธิปไตยสังคมนิยมญี่ปุ่น นโยบายเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมในญี่ปุ่น

¹ รองศาสตราจารย์ประจำ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Corresponding author's email: chartprasert@hotmail.com

Japan Socialist Party During 1945 – 1996 : The 51 Years of Continuity and Change

Noppadol Chartprasert²

Faculty of Liberal Arts, Thammasat University

Abstract

During 1945 – 1996, Japan Socialist Party / Social Democratic Party of Japan had been a major political party in Japan. These socialist politicians and supporters had emphasized neutrality in the context of the Cold War, along with socialist economic policies. During 1955 – 1993, the party had become a main opposition party in the Japan's bicameral legislature. During 1993 – 1996, the party had joined several unstable coalition governments. Several events in the 1990s, namely unimpressive performances as a party in the coalition governments coupled with the inability to cope with the Japanese economic crisis, the creation of new centrist political party and new agendas of the Post-Cold War negatively affected the popularity of the party.

Keyword: Japan Socialist Party, Social Democratic Party of Japan, socialist economic policies in Japan

² Corresponding author's email: chartprasert@hotmail.com

1. บทนำ

แม้ว่าญี่ปุ่นได้พยายามพัฒนาการปกครองในระบบประชาธิปไตยมาตั้งแต่ช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 แต่ระบบประชาธิปไตยในญี่ปุ่นก็ต้องเผชิญกับอุปสรรคหลากหลายประการ ต่อมาทหารค่อยๆ เข้ามามีอำนาจทางการเมืองมากขึ้นจนควบคุมอำนาจทางการเมืองได้เบ็ดเสร็จในช่วงปลายทศวรรษ 1930 หลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 สิ้นสุดลงใน ค.ศ. 1945 ระบบประชาธิปไตยในญี่ปุ่นได้รับการพัฒนาอย่างรวดเร็วจนเป็นระบบการปกครองที่มั่นคงและยั่งยืนมาจนถึงทุกวันนี้ สำหรับพัฒนาการในระบบประชาธิปไตยดังกล่าวนี้มีพรรคการเมืองต่างๆ หลายพรรคที่ได้เข้ามามีบทบาททางการเมือง แต่ที่มีบทบาทโดดเด่นและมีพลังมากพอที่จะผลักดันนโยบายทางการเมืองที่สำคัญมีเพียง 3 พรรคการเมืองได้แก่ พรรคเสรีประชาธิปไตย (Liberal Democratic Party) พรรคประชาธิปไตยญี่ปุ่น (Democratic Party of Japan) และพรรคสังคมนิยมญี่ปุ่น (Japan Socialist Party)

พรรคเสรีประชาธิปไตยเป็นพรรคการเมืองขนาดใหญ่ที่ครองอำนาจทางการเมืองในญี่ปุ่นเกือบตลอดในช่วงเวลากว่า 6 ทศวรรษนับตั้งแต่ก่อตั้งพรรคใน ค.ศ.1955 ยกเว้นในช่วง ค.ศ.1993 -1994 และ ค.ศ. 2009 - 2012 ที่พรรคได้ทำหน้าที่เป็นฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร (นภดล, 2562 : 3) พรรคมีแนวคิดอนุรักษนิยมโดยได้รับการสนับสนุนอย่างกว้างขวางจากกลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่ ข้าราชการ ชนชั้นกลางในเมือง ผู้ใช้แรงงานที่ไม่ได้เป็นสมาชิกของสหภาพแรงงานรวมทั้งชาวนา พรรคเสรีประชาธิปไตยเกิดขึ้นจากการรวมตัวของพรรคการเมืองซึ่งมีแนวทางอนุรักษนิยมสองพรรค การรวมเป็นพรรคเสรีประชาธิปไตยใน ค.ศ. 1955 นั้นเกิดขึ้นเนื่องจากพรรคการเมืองทั้งสองพรรคซึ่งมีอุดมการณ์ทางการเมืองใกล้เคียงกันต้องการสร้างความแข็งแกร่งทางการเมืองเพื่อต่อสู้กับพรรคสังคมนิยมญี่ปุ่นที่กำลังเติบโตขึ้นในช่วงดังกล่าว (นภดล, 2562 : 3)

พรรคประชาธิปไตยญี่ปุ่นนั้นเพิ่งก่อตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการในช่วงปลายทศวรรษ 1990 โดยรวมพรรคและกลุ่มการเมืองซึ่งเน้นนโยบายสายกลางที่แตกต่างไปจากนโยบายของพรรคเสรีประชาธิปไตย และพรรคสังคมนิยมญี่ปุ่น การที่เป็นทางเลือกใหม่ในขณะที่มีความนิยมในพรรคเสรีประชาธิปไตยและพรรคสังคมนิยมญี่ปุ่นกำลังลดลงทำให้พรรคประชาธิปไตยญี่ปุ่นชนะการเลือกตั้งทั่วไปใน ค.ศ. 2009 และได้จัดตั้งรัฐบาลบริหารประเทศในช่วง ค.ศ. 2009 – 2012 แต่บทบาทที่ไม่โดดเด่นในการบริหารประเทศในช่วงดังกล่าวและความแตกแยกในพรรคในเวลาต่อมาทำให้ความนิยมที่มีต่อพรรคประชาธิปไตยญี่ปุ่นลดลง (Murray, Pletcher and others, 2020)

ส่วนพรรคสังคมนิยมญี่ปุ่นนั้นถือได้ว่าเป็นพรรคการเมืองที่มีบทบาทโดดเด่นมาตั้งแต่ช่วงที่สหรัฐอเมริกาเข้ามาปฏิรูปญี่ปุ่นและมีบทบาทสำคัญใน “ระบบ 1955” ซึ่งเป็นระบบการเมืองในช่วง ค.ศ. 1955 – 1993 ที่มีพรรคเสรีประชาธิปไตยเป็นรัฐบาลและมีพรรค สังคมนิยมญี่ปุ่นเป็นฝ่ายค้านหลัก ใน “ระบบ 1955” นี้พรรคสังคมนิยมญี่ปุ่นมักจะได้ที่นั่งในสภาผู้แทนราษฎรประมาณหนึ่งในสามเมื่อเทียบกับที่นั่งในสภาผู้แทนราษฎรของพรรค เสรีประชาธิปไตย นอกจากความแตกต่างในด้านจำนวนที่นั่งในสภาผู้แทนราษฎรและบทบาทการเป็นรัฐบาลและฝ่ายค้านแล้ว นโยบายที่แตกต่างกันเป็นอย่างมากระหว่างพรรคการเมืองทั้งสองพรรคก็ถือได้ว่าเป็นลักษณะที่โดดเด่นอีกประการหนึ่งของการเมืองญี่ปุ่นในช่วงดังกล่าว บทความนี้มีวัตถุประสงค์ในการกล่าวถึงพรรคสังคมนิยมญี่ปุ่นตั้งแต่ช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 มาจนถึง ค.ศ. 1996 ซึ่งเป็นปีที่บทบาททางการเมืองของพรรคสังคมนิยมญี่ปุ่น (เปลี่ยนชื่อเป็นพรรคประชาธิปไตยสังคมนิยมญี่ปุ่น (Social Democratic Party of Japan) ใน ค.ศ.1991) ลดลงอย่างรวดเร็วและไม่ได้เป็นพลังทางการเมืองที่สำคัญของญี่ปุ่นรวม

ทั้งวิเคราะห์ถึงปัจจัยต่างๆซึ่งมีผลต่อบทบาททางการเมืองของพรรคสังคมนิยมญี่ปุ่น / พรรคประชาธิปไตยสังคมนิยมในช่วงดังกล่าว³

2. พรรคสังคมนิยมญี่ปุ่นในช่วงทศวรรษแรก หลังสงครามโลกครั้งที่ 2

พรรคสังคมนิยมญี่ปุ่นซึ่งตั้งขึ้นในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 มีความเกี่ยวข้องกับพรรคสังคมนิยมซึ่งมีบทบาททางการเมืองในช่วงก่อนสงคราม พรรคที่เกิดขึ้นในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 นี้ตั้งขึ้นใน ค.ศ. 1945 และถือได้ว่าเป็นพรรคการเมืองพรรคแรกที่ก่อตั้งขึ้นในช่วงหลังสงคราม พรรคสังคมนิยมญี่ปุ่นกลายเป็นพรรคการเมืองที่ใหญ่ที่สุดในสภาผู้แทนราษฎรหลังการเลือกตั้งซึ่งจัดขึ้นในเดือนเมษายน ค.ศ. 1947 (Hoover, 2011 : 129) ด้วยเหตุนี้ ประธานพรรคสังคมนิยมญี่ปุ่นคือ คะทะยะมะ เท็ตสึ (Katayama Tetsu) จึงได้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในรัฐบาล ผสมซึ่งมีพรรคที่เน้นแนวทางอนุรักษนิยมร่วมรัฐบาล⁴ คะทะยะมะมีนโยบายสนับสนุนรัฐธรรมนูญฉบับที่สหรัฐอเมริกาเป็นฝ่ายจัดทำขึ้นรวมทั้งนโยบายอื่นๆที่เน้นการปฏิรูปเศรษฐกิจ การพัฒนาประชาธิปไตยและการให้เสรีภาพในการ

นับถือศาสนา รัฐบาลผสมซึ่งนำโดยพรรคสังคมนิยมญี่ปุ่นได้บริหารประเทศอยู่ในช่วงสั้นๆเพียง 7 เดือนระหว่างเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 1947 ถึงเดือนมีนาคม ค.ศ. 1948⁵ การที่รัฐบาลสิ้นสุดลงโดยบริหารประเทศได้เพียง 7 เดือนเนื่องจากรัฐบาลผสมซึ่งมีพรรคสังคมนิยมญี่ปุ่นเป็นแกนนำไม่ประสบความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาของประเทศซึ่งเสียหายยับเยินจากสงคราม นอกจากนั้น ความขัดแย้งทั้งภายในพรรคและระหว่างพรรคร่วมรัฐบาลก็มีผลทำให้ความนิยมที่มีต่อรัฐบาลดังกล่าวลดลง (Hoover, 2011 : 139 - 140)

แม้ว่ารัฐบาลซึ่งนำโดยพรรคสังคมนิยมญี่ปุ่นจะสิ้นสุดลง แต่การที่กลุ่มการเมืองที่ไม่นิยมการเน้นนโยบายสังคมนิยมที่เข้มข้นเกินไปในพรรคสังคมนิยมญี่ปุ่นยังคงมีบทบาทนำในพรรคทำให้พรรคสังคมนิยมญี่ปุ่นสามารถประนีประนอมกับพรรคการเมืองอื่นซึ่งมีแนวทางอนุรักษนิยมได้ดังจะเห็นได้จากการที่พรรคสังคมนิยมญี่ปุ่นเข้าร่วมรัฐบาลซึ่งนำโดยอะชิเดะ ฮิโตะชิ (Ashida Hitoshi) (Stockwin, J. A. A., 1983) และต่อมาให้การสนับสนุนรัฐบาลซึ่งนำโดยอะชิเดะยะมะ อิชิโร (Hatoyama Ichiro) อยู่ระยะหนึ่ง⁶ บทบาททางการเมืองของพรรคสังคมนิยมญี่ปุ่นชัดเจนมากขึ้น

³ การปรับเปลี่ยนครั้งใหญ่ทั้งในด้านนโยบายและสมาชิกพรรคในช่วงกลางทศวรรษ 1990 ทำให้สมาชิกจำนวนมากย้ายไปอยู่พรรคอื่นๆ ส่วนสมาชิกที่ยังยึดมั่นในแนวทางสังคมนิยมยังคงทำงานกับพรรคประชาธิปไตยสังคมนิยมต่อไป การที่นักการเมืองและสมาชิกพรรคย้ายไปสังกัดพรรคอื่นและการที่ผู้สนับสนุนพรรคมีน้อยลงทำให้พรรคได้ที่นั่งในสภาผู้แทนราษฎรไม่มากนัก

⁴ คะทะยะมะ เท็ตสึเป็นนักการเมืองสายสังคมนิยมซึ่งดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของญี่ปุ่นตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ค.ศ. 1947 ถึงเดือนมีนาคม ค.ศ. 1948 คะทะยะมะถือได้ว่าเป็นนักการเมืองคนเดียวที่ไม่ได้เป็นสมาชิกของพรรคเสรีประชาธิปไตยที่ได้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในช่วงก่อน ค.ศ. 1993 คะทะยะมะ เกิดที่จังหวัดวะกะยามะ (Wakayama) และสำเร็จการศึกษาคณะนิติศาสตร์จากมหาวิทยาลัยโตเกียวอิมพีเรียล (Tokyo Imperial University) ใน ค.ศ. 1912 ในช่วงทศวรรษ 1920 คะทะยะมะเป็นที่ปรึกษาทางด้านกฎหมายให้กับองค์กรทางด้านแรงงานหลายแห่งรวมทั้งช่วยงานพรรคการเมืองที่มีแนวคิดสังคมนิยม ด้วยการที่มีแนวคิดดังกล่าวกะทะยะมะจึงมีบทบาทสำคัญในการก่อตั้งพรรคการเมืองซึ่งเน้นแนวทางสังคมนิยมใน ค.ศ. 1926 และได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งแรกใน ค.ศ. 1930 คะทะยะมะทำหน้าที่ในสภาผู้แทนราษฎรจนถึง ค.ศ. 1940 และยุติบทบาทลงเมื่อเขาปฏิเสธที่จะสนับสนุนการขยับนักการเมืองที่ปราศรัยต่อต้านสงครามออกจากสภาผู้แทนราษฎร หลังสงครามกะทะยะมะได้รับเลือกตั้งประธานพรรคสังคมนิยมญี่ปุ่นใน ค.ศ. 1946 (Hoover, 2011 : 139-140)

⁵ การเลือกตั้งและบริหารประเทศในช่วงดังกล่าวเกิดขึ้นในช่วงที่ญี่ปุ่นอยู่ภายใต้การยึดครองของสหรัฐอเมริกา (ค.ศ. 1945 - 1952)

⁶ ทั้งอะชิเดะ ฮิโตะชิ และอะชิเดะยะมะ อิชิโรเป็นนักการเมืองที่เชื่อมั่นในแนวทางอนุรักษนิยม

เมื่อพรรคการเมืองแนวอนุรักษนิยมสองพรรคร่วมกันจัดตั้งพรรคเสรีประชาธิปไตยขึ้นใน ค.ศ. 1955 ในช่วง ค.ศ. 1955 - ค.ศ. 1993 นั้นพรรคเสรีประชาธิปไตยสามารถจัดตั้งรัฐบาลได้อย่างต่อเนื่อง ในขณะที่พรรคสังคมนิยมญี่ปุ่นซึ่งมีอุดมการณ์ที่แตกต่างกันก็ได้ทำหน้าที่ฝ่ายค้าน⁷

3. การทำหน้าที่ฝ่ายค้านโดยเน้นอุดมการณ์สังคมนิยมที่เข้มข้น

ในช่วง ค.ศ. 1955 - กลางทศวรรษ 1980 นั้นนโยบายของพรรคสังคมนิยมญี่ปุ่นได้รับการสนับสนุนจากประชาชนพอสมควร ดังจะเห็นได้ว่าผู้สมัครของพรรคสังคมนิยมญี่ปุ่นได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมากเป็นอันดับที่สองในการเลือกตั้งทั่วไปทุกครั้ง ในการนี้ พรรคสังคมนิยมญี่ปุ่นได้พยายามผลักดันนโยบายต่างๆ ของพรรคอย่างต่อเนื่อง นโยบายที่สำคัญของพรรคสังคมนิยมญี่ปุ่นได้แก่ การต่อต้านการแก้ไขรัฐธรรมนูญ การผลักดันให้ญี่ปุ่นดำเนินนโยบายต่างประเทศที่เป็นกลางในสงครามเย็น ไม่สนับสนุนการดำรงอยู่ของกองกำลังป้องกันตนเอง รวมทั้งต่อต้านสนธิสัญญาความมั่นคงร่วมระหว่างสหรัฐอเมริกากับญี่ปุ่น นอกจากนี้ พรรคยังได้ให้ความสำคัญกับการบรรเทาปัญหาต่างๆ ของผู้ด้อยโอกาส เช่น ปัญหาแรงงาน ปัญหาชาวนาซึ่งต้องเช่าที่นา ปัญหาของครอบครัวใหม่ซึ่งเข้าสู่ตลาดแรงงาน ฯลฯ (Hoover, 2011 : 129, 140)

การผลักดันนโยบายต่างประเทศที่เป็นกลางของพรรคสังคมนิยมญี่ปุ่นทำให้เกิดความขัดแย้งในด้านการต่างประเทศและความมั่นคงกับพรรคเสรีประชาธิปไตยอย่างรุนแรงในช่วงปลายทศวรรษ 1950 เนื่องจากพรรคเสรีประชาธิปไตยต้องการให้แก้ไขรัฐธรรมนูญมาตรา 9 ที่ไม่อนุญาตให้ญี่ปุ่นมีกองกำลัง

ทหาร ในขณะที่พรรคสังคมนิยมญี่ปุ่นไม่เห็นด้วยและร่วมมือกับพรรคคอมมิวนิสต์ญี่ปุ่นในการต่อต้านการแก้ไขรัฐธรรมนูญของรัฐบาล นอกจากนี้ยังมีความขัดแย้งในประเด็นอื่นๆ ด้วย เช่น การที่พรรคเสรีประชาธิปไตยซึ่งเป็นรัฐบาลยังคงดำเนินนโยบายตามแนวทางของสหรัฐอเมริกาในการรับรองรัฐบาลจีนคณะชาติ (เพ็ญศรี, 2538 : 305)

การที่ญี่ปุ่นดำเนินนโยบายตามแนวทางของสหรัฐอเมริกาในลักษณะดังกล่าวทำให้สหภาพโซเวียตไม่พอใจญี่ปุ่น นอกจากนี้การที่สหภาพโซเวียตได้ประกาศขยายน่านน้ำจาก 3 ไมล์ทะเลเป็น 12 ไมล์ทะเล และเข้มงวดกับชาวประมงญี่ปุ่นในท้องทะเลทางเหนือของเกาะ ฮอกไกโด (Hokkaido) ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองประเทศตึงเครียดมากยิ่งขึ้น (เพ็ญศรี, 2538 : 305)

ในขณะที่สาธารณรัฐประชาชนจีนก็ได้ประกาศยุติการเจรจาทางการค้าและวัฒนธรรมกับญี่ปุ่นภายหลังญี่ปุ่นปฏิเสธการรับรองรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีน ความตึงเครียดระหว่างญี่ปุ่นกับสหภาพโซเวียตและสาธารณรัฐประชาชนจีนนั้นแม้ว่าจะเกิดจากนโยบายของพรรคเสรีประชาธิปไตย แต่การที่ชาวญี่ปุ่นจำนวนมากรู้สึกว่าการที่ของสหภาพโซเวียตและสาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นภัยต่อความมั่นคงของญี่ปุ่นก็ส่งผลให้คะแนนนิยมที่มีต่อพรรคสังคมนิยมญี่ปุ่นในช่วงปลายทศวรรษ 1950 ลดน้อยลงเนื่องจากพรรคสังคมนิยมญี่ปุ่นมีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับสหภาพโซเวียตและสาธารณรัฐประชาชนจีน (เพ็ญศรี, 2538 : 305)

แม้ว่าพรรคสังคมนิยมญี่ปุ่นจะเน้นการทำงานในรัฐสภาและเชื่อมั่นในสันติวิธีแต่การเน้นนโยบายสังคมนิยมที่เข้มข้นมากขึ้นในนับตั้งแต่กลางทศวรรษ 1950 ก็มีผลทำให้เกิดการต่อต้านที่รุนแรงจากกลุ่ม

⁷ การแบ่งหน้าที่กันอย่างชัดเจนดังกล่าวทำให้พรรคสังคมนิยมญี่ปุ่นในช่วงกลางทศวรรษ 1950 ถึงกลางทศวรรษ 1980 หันมาเน้นนโยบายสังคมนิยมที่ค่อนข้างเข้มข้น

ชาตินิยมหลายกลุ่ม กรณีที่รุนแรงที่สุดได้แก่ การสังหารอะซะฮะมะ อิเนะจิโร (Asanuma Inejiro) ประธานพรรคสังคมนิยมญี่ปุ่นใน ค.ศ.1960 ขณะกำลังประชันวิสัยทัศน์ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง⁸ (Stockwin J. A. A., 1983)

พรรคสังคมนิยมญี่ปุ่นทำงานใกล้ชิดกับปัญญาชนแนวปฏิรูป บุคลากรในวงการการศึกษา⁹ รวมทั้งผู้ใช้แรงงานในญี่ปุ่นที่นิยมในแนวคิดสังคมนิยม¹⁰ (Hoover, 2011 : 129) แม้จะมีสมาชิกและผู้สนับสนุนพรรคสังคมนิยมญี่ปุ่นเป็นจำนวนมากจากหลากหลายกลุ่มแต่ความหลากหลายดังกล่าวก็มักทำให้เกิดความขัดแย้งกันเองทั้งภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่มเหล่านี้ ใน ค.ศ. 1960 กลุ่มที่ไม่นิยมแนวทางสังคมนิยมที่เข้มข้นได้แยกออกมาจากพรรคสังคมนิยมญี่ปุ่นแล้วก็ไปตั้งพรรคใหม่ที่มีชื่อว่าพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตย (Democratic Socialist Party) (Hoover, 2011 : 129) ใน ค.ศ. 1977 ได้เกิดการแตกแยกอีกครั้งหนึ่งในพรรคสังคมนิยมญี่ปุ่น กล่าวคือ สันนิบาตพลเมืองสังคมนิยม (Socialist Citizen League) ซึ่งขัดแย้งกับสมาชิกส่วนอื่น

ของพรรคสังคมนิยมญี่ปุ่นได้แยกตัวออกจากพรรคสังคมนิยมญี่ปุ่นเพื่อไปทำงานทางการเมืองตามแนวทางของตน ความแตกแยกต่างๆเหล่านี้กระทบต่อฐานเสียงของพรรคสังคมนิยมญี่ปุ่นและมีผลทำให้ที่นั่งในสภาผู้แทนราษฎรของพรรคสังคมนิยมญี่ปุ่นลดลง (Hoover, 2011 : 130)

นอกจากความแตกแยกดังกล่าวแล้ว แนวทางการเคลื่อนไหวทางการเมืองของพรรคสังคมนิยมญี่ปุ่นในทศวรรษ 1960 และ 1970 ก็มีผลทำให้ความนิยมที่มีพรรคสังคมนิยมญี่ปุ่นลดลง ความนิยมที่ลดลงดังกล่าวเกิดจากแนวทางสังคมนิยมที่เข้มข้นและการผลักดันให้ญี่ปุ่นมีนโยบายต่างประเทศที่เป็นกลางไม่สอดคล้องกับแนวคิดของชาวญี่ปุ่นส่วนใหญ่ซึ่งกำลังเติบโตเป็นชนชั้นกลางและต้องการการเติบโตทางเศรษฐกิจที่รวดเร็ว (Hoover, 2011 : 130) ในช่วงทศวรรษ 1960 และ 1970 ดังกล่าวได้มีความพยายามหลายครั้งจากนักการเมืองที่ไม่นิยมแนวทางสังคมนิยมที่เข้มข้นเกินไปในการเปลี่ยนแนวทางของพรรคให้ตอบสนองต่อสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของญี่ปุ่นที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว แต่

⁸ เทปบันทึกภาพการใช้ดาบสั้นแทงอะซะฮะมะซึ่งนำมาออกอากาศในภายหลังโดยสถานีโทรทัศน์ทำให้ชาวญี่ปุ่นหลายคนให้เห็นภาพเหตุการณ์ดังกล่าว

⁹ แม้จะรวมกันเป็นกลุ่มต่างๆหลายกลุ่ม แต่ที่สำคัญได้แก่สหภาพครูญี่ปุ่น องค์กรดังกล่าวนี้เป็นองค์กรทางด้านแรงงานที่ก่อตั้งขึ้นในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 และได้รับอิทธิพลแนวคิดสังคมนิยมอย่างเข้มข้น สหภาพนี้มีแนวทางอย่างชัดเจนในการดำเนินงานไม่ให้เกิดการศึกษาที่เน้นความคิดแบบจักรวรรดินิยมซึ่งเคยมีอยู่ในช่วงก่อนสงครามและระหว่างสงครามเกิดขึ้นอีกในญี่ปุ่น สหภาพครูญี่ปุ่นมีบทบาทสำคัญทำให้เสียงของครูเหล่านี้ได้รับความสนใจในระดับประเทศ ในช่วงที่รุ่งเรืองที่สุดสหภาพดังกล่าวมีสมาชิกถึงประมาณ 300,000 คนและคนเหล่านี้ส่วนใหญ่ก็สนับสนุนแนวทางของพรรคสังคมนิยมญี่ปุ่น

¹⁰ ขบวนการแรงงานต่างๆของญี่ปุ่นในช่วงหลังสงครามนั้นมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงานของแรงงาน รวมทั้งพยายามที่จะส่งเสริมสันติภาพและประชาธิปไตย กฎหมายที่เกี่ยวกับสหภาพแรงงานของญี่ปุ่นซึ่งออกมาในช่วงหลังสงครามให้ความสำคัญคุ้มครองสิทธิผู้ใช้แรงงานในการจัดตั้งและเข้าร่วมสหภาพรวมทั้งมีสิทธิในการนัดหยุดงานซึ่งสิทธิดังกล่าวได้ประกาศให้มีทั้งในสหภาพที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐและเอกชน ด้วยเหตุนี้สหภาพแรงงานต่างๆจึงเติบโตขึ้นในญี่ปุ่นอย่างไม่เคยเป็นมาก่อนและส่วนใหญ่เป็นฐานเสียงที่สำคัญของพรรคสังคมนิยมญี่ปุ่น

ความพยายามดังกล่าวมักถูกต่อต้านจากฝ่ายที่เชื่อมั่นในแนวทางสังคมนิยมที่เข้มข้น¹¹ ด้วยเหตุนี้ความเปลี่ยนแปลงจึงมักเป็นการเปลี่ยนแปลงในประเด็นที่ไม่สำคัญและมักไม่ยั่งยืน (Stockwin J. A. A., 1983)

4. การพยายามปรับเปลี่ยนนโยบายของพรรคสังคมนิยมญี่ปุ่นในช่วงกลาง

ทศวรรษ 1980

ในช่วงกลางทศวรรษ 1980 พรรคสังคมนิยมญี่ปุ่นได้พยายามที่จะปรับเปลี่ยนบทบาทให้สอดคล้องกับสถานการณ์มากขึ้น ในการประชุมพรรคใน ค.ศ. 1986 พรรคสังคมนิยมญี่ปุ่นได้ประกาศยกเลิกแนวทางของพรรคที่เน้นการยึดมั่นกับแนวทางสังคมนิยมที่เข้ม

ขันเกินไปและหันมาเน้นนโยบายการพัฒนาในแบบสังคมนิยมประชาธิปไตยตามแนวพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตยในยุโรป แต่ในด้านการต่างประเทศนั้นพรรคยังยืนยันถึงการเป็นกลางอย่างเคร่งครัดและไม่สนับสนุนการดำรงอยู่ของกองกำลังป้องกันตนเอง (Hoover, 2011 : 131)

การปรับแนวทางดังกล่าวประกอบกับการมีผู้นำที่โดดเด่นทำให้พรรคสังคมนิยมญี่ปุ่นกลับมาได้รับความนิยมนมากขึ้นอีกครั้งในช่วงสั้นๆ ในปลายทศวรรษ 1980 ถึงต้นทศวรรษ 1990 โดอิ ทะกะโกะ (Doi Takako) นักการเมืองสตรีที่มีความมุ่งมั่นในการทำงานทางการเมือง มีความรู้ดีและก็มีทักษะการพูดที่โดดเด่นได้รับเลือกให้เป็นประธานพรรค¹² (Lipman

¹¹ การที่พรรคสังคมนิยมญี่ปุ่นไม่สามารถปรับนโยบายให้สอดคล้องกับสถานการณ์ได้นั้นมีการให้เหตุผลที่หลากหลายจากนักวิชาการต่างๆ ซึ่งประมวลได้ดังนี้ เหตุผลประการแรกได้แก่การที่พรรคต้องพึ่งพิงเสียงสนับสนุนจากองค์กรต่างๆ ซึ่งเชื่อมั่นในแนวทางสังคมนิยมเข้มข้น เช่น สหภาพแรงงานต่างๆ เหตุผลประการที่สองได้แก่ ประสิทธิภาพจากการที่พรรคได้รับความนิยมน้อยลงในช่วงปลายทศวรรษ 1940 หลังจากปรับนโยบายและร่วมงานกับพรรคการเมืองอื่นๆ ซึ่งมีแนวทางอนุรักษนิยม เหตุผลประการที่สามได้แก่ การที่พรรคมีแนวทางอยู่กึ่งกลางระหว่างแนวทางของพรรคคอมมิวนิสต์ญี่ปุ่นกับพรรคขนาดเล็กหลายพรรคซึ่งมีแนวทางกึ่งกลางระหว่างสังคมนิยมกับอนุรักษนิยม ด้วยเหตุนี้ หากปรับแนวทางไปทางขวาก็จะไปมีนโยบายที่ใกล้เคียงกับพรรคขนาดเล็กดังกล่าวซึ่งจะสูญเสียฐานเสียงเดิมในขณะที่ไม่ได้เสียงใหม่มากนัก เหตุผลประการต่อมาได้แก่ บทบาทของกลุ่มต่างๆ รวมทั้งปัจเจกบุคคลในพรรคซึ่งมีมุมมองและผลประโยชน์แตกต่างกัน ระบบการเลือกตั้งของญี่ปุ่นซึ่งเปิดโอกาสให้พรรคการเมืองต่างๆ ส่งผู้สมัครได้เกินจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในแต่ละเขตนั้นทำให้เกิดการแข่งขันในองภายในพรรคต่างๆ ซึ่งรวมถึงพรรคสังคมนิยมญี่ปุ่นด้วย ด้วยเหตุนี้กลุ่มและปัจเจกบุคคลในพรรคจำนวนหนึ่งจึงยึดมั่นในฐานเสียงที่มีอยู่มากกว่าภาพรวมของพรรคและต่อต้านการปรับเปลี่ยนนโยบายซึ่งจะกระทบฐานเสียงดังกล่าว (Maeda, 2012 : 4) ส่วนเหตุผลประการสุดท้ายได้แก่ การที่กลุ่มซึ่งมีอุดมการณ์สังคมนิยมเข้มข้นต่างกันดังที่ได้กล่าวไปแล้วมักส่งผู้สมัครลงแข่งขันกันเองในแต่ละเขตซึ่งทำให้คะแนนของประชาชนที่นิยมแนวทางสังคมนิยมกระจายไปสนับสนุนผู้สมัครหลายคน ในหลายกรณีการกระทำดังกล่าวทำให้ผู้สมัครจากพรรคสังคมนิยมญี่ปุ่นแพ้การเลือกตั้งทั้งที่คะแนนรวมของพรรคมากกว่าพรรคอื่นๆ ในเขตเลือกตั้งนั้นๆ (Patterson and Robbins, 2012 :121-122)

¹² โดอิ ทะกะโกะเป็นสตรีคนแรกที่ได้เป็นผู้นำของพรรคการเมืองขนาดใหญ่ซึ่งก็คือพรรคสังคมนิยมญี่ปุ่น นอกจากนั้นยังเป็นสตรีคนแรกที่เป็นประธานสภาผู้แทนราษฎรของญี่ปุ่นด้วย โดอินั้นถือได้ว่าเป็นสตรีที่มีบทบาทเด่นในด้านสันติภาพของโลกและความเสมอภาคทางด้านเพศ โดอิเติบโตในครอบครัวชนชั้นกลางในโกเบะ (Kobe) ประสบการณ์ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ทำให้โดอิเห็นถึงความสำคัญของสันติภาพ โดอิและเพื่อนร่วมชั้นเคยถูกส่งไปทำงานในโรงงานผลิตกระสุนปืนและรอดตายอย่างหวุดหวิดจากการถูกทิ้งระเบิดครั้งใหญ่ที่โกเบะ โดอิสำเร็จการศึกษาจากคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยโดชิชะ (Doshisha University) ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยสตรีที่มีชื่อเสียงในเกียวโต (Kyoto) หลังจากนั้นได้ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาด้านกฎหมายรัฐธรรมนูญและทำงานในวงการวิชาการในเวลาต่อมา การที่โดอิมีจุดยืนด้านสันติภาพและต่อต้านท่าทีของพรรคเสรีประชาธิปไตยอย่างแข็งขันในการที่จะแก้ไขรัฐธรรมนูญมาตรา 9 ก็ทำให้ได้รับความนิยมและได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งแรกใน ค.ศ. 1969 (Lipman and others, 2011 : 422)

and others, 2011 : 422) ภายใต้การนำของ โดะอิพรรคสังคมนิยมญี่ปุ่นเริ่มได้รับความนิยมกลับคืนมาจากการปรับเปลี่ยนมาเน้นนโยบายที่สามารถดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น ในการเลือกตั้งวุฒิสภาใน ค.ศ. 1989 นั้นพรรคสังคมนิยมญี่ปุ่นได้ที่นั่งในวุฒิสภาถึง 46 ที่นั่งซึ่งมากกว่าพรรคเสรีประชาธิปไตย 10 ที่นั่งทำให้พรรคสังคมนิยมญี่ปุ่นมีที่นั่งในวุฒิสภาถึง 66 ที่นั่ง ต่อมาในการเลือกตั้งทั่วไปใน ค.ศ. 1990 พรรคก็ได้ที่นั่งในสภาผู้แทนราษฎรเพิ่มขึ้นถึง 53 ที่นั่งทำให้พรรคมีที่นั่งในสภาผู้แทนราษฎรถึง 163 ที่นั่ง (Hoover, 2011 : 130)

อย่างไรก็ตามการปรับเปลี่ยนเหล่านี้ดูเหมือนว่าจะทำได้ไม่มากพอและซ้ำเกินไปซึ่งทำให้พรรคสังคมนิยมญี่ปุ่นได้รับความนิยมในช่วงสั้นๆเท่านั้น วิฤตการณ์ทางเศรษฐกิจที่ญี่ปุ่นเผชิญอยู่ในช่วงต้นทศวรรษ 1990 และการสิ้นสุดลงของสงครามเย็นทำให้นโยบายของพรรคสังคมนิยมญี่ปุ่นที่รับใหม่นับตั้งแต่ช่วงกลางทศวรรษ 1980 ไม่สอดคล้องกับปัญหาของญี่ปุ่นในช่วงในช่วงต้นทศวรรษ 1990 ดังนั้นแม้ว่าพรรคเสรีประชาธิปไตยจะอ่อนแอลงแต่พรรคสังคมนิยมญี่ปุ่นก็ไม่ได้เข้มแข็งขึ้นอย่างยั่งยืนเพียงพอที่จะได้ประโยชน์จากสถานการณ์ดังกล่าว (Hoover, 2011 : 130) ในการนี้ พรรคสังคมนิยมญี่ปุ่นได้พยายามปรับนโยบายให้สอดคล้องกับบริบทดังกล่าวรวมทั้งเปลี่ยนชื่อพรรคจากพรรคสังคมนิยมญี่ปุ่นเป็นพรรคประชาธิปไตยสังคมนิยม (The Editors of Encyclopedia Britanica, 2020) แต่การปรับเปลี่ยนที่ซ้ำและน้อยเกินไปดังกล่าวไม่ได้ทำให้สถานะของพรรคดีขึ้นมากนัก ผลของการปรับเปลี่ยนดังกล่าวเห็นได้จากผลการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาใน ค.ศ. 1992 ซึ่งพรรคประชาธิปไตยสังคมนิยมได้รับ

เลือกตั้งเพียง 22 ที่นั่งเท่านั้นและในการเลือกทั่วไปใน ค.ศ. 1993 พรรคก็ได้รับเลือกตั้งเพียง 70 ที่นั่งเท่านั้น (Hoover, 2011 : 130)

5. การเข้าร่วมรัฐบาลผสมในช่วง

ค.ศ. 1993 – ค.ศ. 1996

การเมืองญี่ปุ่นเกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ใน ค.ศ. 1993 ในช่วงต้นทศวรรษ 1990พรรคเสรีประชาธิปไตยซึ่งเป็นพรรครัฐบาลในขณะนั้นประสบปัญหาอย่างหนักอันเป็นผลมาจากความล้มเหลวในการแก้ไขวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจและการแตกแยกภายในพรรค (Lipman and others, 2011 : 430) เมื่อมีการเลือกตั้งทั่วไปใน ค.ศ. 1993 สมาชิกพรรคระดับแกนนำหลายคนได้แยกออกไปตั้งพรรคการเมืองใหม่ การแยกออกไปตั้งพรรคใหม่ดังกล่าวมีผลทำให้พรรคเสรีประชาธิปไตยได้ที่นั่งในสภาผู้แทนราษฎรน้อยกว่าร้อยละ 50 ของที่นั่งทั้งหมดในสภาผู้แทนราษฎรแม้ว่ายังเป็นพรรคที่มีที่นั่งมากที่สุดในสภาผู้แทนราษฎรก็ตาม ในการนี้ พรรคประชาธิปไตยสังคมนิยมญี่ปุ่นได้ร่วมกับพรรคการเมืองขนาดเล็กอื่นๆจัดตั้งรัฐบาลขึ้นซึ่งมีผลทำให้พรรคการเมืองแนวสังคมนิยมได้เป็นรัฐบาลอีกครั้งหนึ่งหลังจากที่เคยเป็นแกนนำในการบริหารประเทศในช่วง ค.ศ. 1947 – 1948 ในขณะที่พรรคเสรีประชาธิปไตยนั้นก็ได้ทำหน้าที่เป็นฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรเป็นครั้งแรกนับตั้งแต่ก่อตั้งพรรคใน ค.ศ. 1955¹³

อย่างไรก็ตาม พรรคร่วมรัฐบาลพรรคอื่นๆไม่สนับสนุนให้ประธานพรรคประชาธิปไตยสังคมนิยมเป็นนายกรัฐมนตรีแม้ว่าจะเป็นพรรคใหญ่ที่สุดในพรรคร่วมรัฐบาลก็ตามเพราะพรรคขนาดเล็กอื่นๆ ซึ่งมีนโยบายในแนวทางอนุรักษนิยมเกรงว่าจะสูญเสียอำนาจต่อรองในการผลักดันนโยบายต่างๆ ของพรรค

¹³ ผลการเลือกตั้งและการจัดตั้งรัฐบาลในลักษณะดังกล่าวทำให้ “ระบบ 1955” ซึ่งดำรงอยู่ยาวนาน 38 ปีสิ้นสุดลง

ในการนี้ จึงได้มีการสนับสนุนให้โฮะซะกะวะ โมะริอิโระ (Hosogawa Morihito) เป็นนายกรัฐมนตรี ความขัดแย้งกันระหว่างพรรคร่วมรัฐบาลซึ่งมีหลายพรรคและมีอุดมการณ์ที่หลากหลายทำให้โฮะซะกะวะ ลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในเดือนเมษายน ค.ศ. 1994 และฮะตะ ชิโตะมุ (Hata Tsutomu) ก็ได้เข้ามาเป็นนายกรัฐมนตรีแทน¹⁴ แต่ฮะตะก็ได้เป็นนายกรัฐมนตรีเพียงช่วงสั้นๆ เท่านั้นโดยเป็นนายกรัฐมนตรีจนถึงเดือนมิถุนายน ค.ศ. 1994 (Lipman and others, 2011 : 431)

หลังจากนั้นได้เกิดความเปลี่ยนแปลงที่สำคัญขึ้นอีกครั้งหนึ่งในการเมืองญี่ปุ่นกล่าวคือพรรคประชาธิปไตยสังคมนิยมได้ร่วมมือกับพรรคเสรีประชาธิปไตยในการจัดตั้งรัฐบาลผสมใหม่ทั้งที่ทั้งสองพรรคนี้มีนโยบายที่แตกต่างกันมากและเป็นผู้แข่งกันมาโดยตลอด ความสำเร็จในการเจรจาดังกล่าวทำให้พรรคเสรีประชาธิปไตยกลับเข้ามาเป็นพรรครัฐบาลอีกครั้งโดยยอมรับให้ประธานพรรคสังคมนิยมญี่ปุ่นคือมูระยะมะ โทะมิอิชิ (Murayama Tomiichi) เป็นนายกรัฐมนตรี¹⁵ ส่วนผู้ที่ดำรงตำแหน่งสำคัญในคณะรัฐมนตรีส่วนใหญ่มาจากพรรคเสรีประชาธิปไตย (Lipman and others, 2011 : 431)

แม้ว่าทั้งสองพรรคจะมีท่าทีและนโยบายหลักๆ ขัดแย้งกันมาก่อนแต่ทั้งสองฝ่ายก็ประนีประนอมและทำงานร่วมกันไปได้ แต่รัฐบาลผสมดังกล่าวก็ถูกโจมตีจากฐานเสียงที่มีแนวคิดสังคมนิยมเข้มข้นว่านำพาญี่ปุ่นไปในทิศทางที่ไม่ถูกต้อง ฐานเสียง

เหล่านี้ไม่พอใจท่าทีของพรรคเสรีประชาธิปไตยมาอย่างต่อเนื่องด้วยเหตุที่ว่าพรรคเสรีประชาธิปไตยค่อนข้างจะทำงานใกล้ชิดกับกลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่ในขณะที่ฐานเสียงเหล่านี้สนับสนุนขบวนการของผู้ใช้แรงงาน นอกจากนี้ยังไม่เห็นด้วยกับท่าทีของพรรคเสรีประชาธิปไตยที่ต้องการปรับปรุงมาตราที่ 9 ของรัฐธรรมนูญญี่ปุ่นเพื่อให้ญี่ปุ่นมีบทบาททางทหารมากขึ้น (Lipman and others, 2011 : 431)

ฐานเสียงเหล่านี้มองว่าพรรคประชาธิปไตยสังคมนิยมดำเนินนโยบายที่เบี่ยงเบนมากเกินไปในการเข้าไปจัดตั้งรัฐบาลผสมกับพรรคเสรีประชาธิปไตย ส่วนพรรคเสรีประชาธิปไตยนั้นแม้ว่าจะถูกวิจารณ์มากขึ้นแต่การที่มีฐานเสียงที่กว้างขวางและมั่นคงยังยืนกว่าพรรคประชาธิปไตยสังคมนิยมทำให้พรรคได้รับผลกระทบไม่มากนัก อย่างไรก็ตาม แม้รัฐบาลผสมจะถูกโจมตีและไม่ประสบความสำเร็จมากนักในการฟื้นฟูเศรษฐกิจ แต่มูระยะมะก็ได้ดำเนินการด้านการต่างประเทศที่สำคัญในการปรับปรุงความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน กล่าวคือใน ค.ศ. 1995 ซึ่งครบรอบ 50 ปีของการสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2 นั้น มูระยะมะได้กล่าวขอโทษอย่างเป็นทางการถึงชาวเอเชียต่อการกระทำอันโหดร้ายของญี่ปุ่นในช่วงสงครามซึ่งทำให้สมาชิกบางส่วนของพรรคเสรีประชาธิปไตยและกลุ่มชาตินิยมหลายกลุ่มไม่พอใจ (Lipman and others, 2011 : 431)

ความเปลี่ยนแปลงในบริบททางการเมืองและท่าทีของพรรคสังคมนิยมญี่ปุ่น / พรรคเสรีประชาธิปไตย

¹⁴ โฮะซะกะวะ โมะริอิโระดำรงตำแหน่งประธานพรรค Japan New Party ส่วนฮะตะ ชิโตะมุดำรงตำแหน่งประธานพรรค Japan Renewal Party

¹⁵ มูระยะมะ โทะมิอิชิ เกิดในครอบครัวชาวประมงในจังหวัดโอะอิตะ (Oita) หลังจากสำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยเมจิ (Meiji University) มูระยะมะได้กลับมาที่บ้านเกิดและมีบทบาทสำคัญในสหภาพชาวประมง ต่อมาได้รับเลือกตั้งในการเมืองระดับท้องถิ่นหลายครั้งและได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในฐานะสมาชิกของพรรคสังคมนิยมญี่ปุ่นใน ค.ศ. 1972 มูระยะมะได้รับเลือกตั้งอีกหลายครั้งจนเป็นสมาชิกอาวุโสของพรรคสังคมนิยมญี่ปุ่นและได้เป็นประธานพรรคใน ค.ศ. 1993 ซึ่งเป็นช่วงที่การเมือง “ระบบ 1955” สิ้นสุดลง (The Editors of Encyclopedia Britannica, 2020)

สังคมนิคมญี่ปุ่นในช่วง ค.ศ. 1946 - ค.ศ.1993 นั้นส่งผลให้ความนิยมที่มีต่อพรรคเปลี่ยนแปลงไปในแต่ละช่วงเวลา ในการเลือกตั้งทั่วไปทั้ง 19 ครั้งในช่วงดังกล่าว นั้นพรรคได้ที่นั่งในสภาผู้แทนราษฎรโดยเฉลี่ย 117 ที่นั่ง ครึ่งที่ได้มากที่สุดก็คือได้ที่นั่ง 166 ที่นั่งในการเลือกตั้งใน ค.ศ. 1958 และได้ที่นั่งน้อยที่สุด 48 ที่นั่งในการเลือกตั้งใน ค.ศ. 1949 ในการเลือกตั้งใน ค.ศ. 1947 นั้นพรรคได้รับเลือก 143 ที่นั่ง สำหรับในการเลือกตั้ง 4 ครั้งตั้งแต่ ค.ศ. 1958 จนถึง ค.ศ. 1967 พรรคสังคมนิคมญี่ปุ่นได้รับเลือกประมาณ 149 ที่นั่งในการเลือกตั้งแต่ละครั้ง นับตั้งแต่ ค.ศ. 1960 จนถึงต้นทศวรรษ 1990 นั้นการที่สมาชิกบางส่วนแยกออกไปตั้งพรรคใหม่ได้ดึงคะแนนเสียงบางส่วนไปทำพรรคสังคมนิคมญี่ปุ่น / พรรคประชาธิปไตยสังคมนิคมได้ที่นั่งในสภาผู้แทนราษฎรลดลงแต่ยังคงเป็นพรรคฝ่ายค้านที่ใหญ่ที่สุด (Hoover, 2011 : 130 - 131)

แม้ว่าพรรคสังคมนิคมญี่ปุ่นได้พยายามปรับนโยบายและเปลี่ยนชื่อเป็นพรรคประชาธิปไตยสังคมนิคมญี่ปุ่นใน ค.ศ. 1991 รวมทั้งได้เป็นพรรครัฐบาลร่วมกับพรรคขนาดเล็กในช่วง ค.ศ. 1993 - ค.ศ.1994 ซึ่งมีผลทำให้บทบาทของพรรคโดดเด่นขึ้นระดับหนึ่งในช่วงสั้นๆ แต่ท่าทีทางการเมืองของพรรคในการร่วมรัฐบาลกับพรรคเสรีประชาธิปไตยในช่วง ค.ศ. 1994 - ค.ศ. 1996 นั้นส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อพรรคมากอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน แม้ประธานพรรคประชาธิปไตยสังคมนิคมจะได้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแต่การที่ต้องประนีประนอมกับพรรคเสรีประชาธิปไตยมีผลให้พรรคประชาธิปไตยสังคมนิคมไม่สามารถผลักดันนโยบายในแนวทางสังคมนิคมได้อย่างเป็นรูปธรรมมากเพียงพอซึ่งทำให้สมาชิกพรรคและฐานเสียงของพรรคจำนวนมากไม่พอใจ ความขัดแย้งที่รุนแรงดังกล่าวทำให้พรรคประชาธิปไตยสังคมนิคมสูญเสียความนิยมลงอย่างรวดเร็วซึ่งนำมาสู่การปรับเปลี่ยนครั้งใหญ่ใน ค.ศ. 1996 ในการนี้ สมาชิกพรรคจำนวนมากย้ายไป

อยู่พรรคอื่นๆ ส่วนสมาชิกที่ยังยึดมั่นในแนวทางเดิมของพรรคยังคงทำงานโดยใช้ชื่อพรรคประชาธิปไตยสังคมนิคมต่อไปแต่มีบทบาททางการเมืองค่อนข้างน้อยเนื่องจากนับตั้งแต่ ค.ศ.1996 จนถึงปัจจุบันพรรคประชาธิปไตยสังคมนิคมไม่มีที่นั่งในสภาผู้แทนราษฎรอีกมากนัก

6. บทสรุป

พรรคสังคมนิคมญี่ปุ่น / พรรคประชาธิปไตยสังคมนิคมเป็นพรรคการเมืองที่สำคัญของญี่ปุ่นในช่วง ค.ศ. 1945-1996 นักการเมืองและผู้สนับสนุนพรรคเชื่อมั่นในความเป็นกลางของญี่ปุ่นในสงครามเย็นและนโยบายเศรษฐกิจแบบสังคมนิคม พรรคสังคมนิคมญี่ปุ่นได้รับการสนับสนุนจากปัญญาชนแนวปฏิรูปบุคลากรในวงการการศึกษา รวมทั้งผู้ใช้แรงงานในญี่ปุ่นที่นิยมแนวคิดสังคมนิคม ในช่วง ค.ศ. 1955 - 1993 ผู้สมัครของพรรคสังคมนิคมญี่ปุ่น / พรรคประชาธิปไตยสังคมนิคมได้รับเลือกตั้งมากเป็นอันดับที่สองในการเลือกตั้งทั่วไปทุกครั้งและได้ทำหน้าที่เป็นฝ่ายค้านหลักในสภาผู้แทนราษฎร ในช่วงกลางทศวรรษ 1980 พรรคสังคมนิคมญี่ปุ่นได้พยายามปรับเปลี่ยนนโยบายของพรรคโดยเน้นแนวทางสังคมนิคมที่ไม่เข้มข้นเกินไปเพื่อให้สอดคล้องกับบริบททางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมในช่วงดังกล่าว ต่อมาในช่วง ค.ศ. 1993 - 1996 พรรคประชาธิปไตยสังคมนิคมญี่ปุ่นได้เข้าร่วมรัฐบาลผสมซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงผู้นำรัฐบาลหลายครั้ง เหตุการณ์ต่างๆ ในทศวรรษ 1990 ส่งผลกระทบทางลบต่อความนิยมที่มีต่อพรรคอย่างรุนแรง เหตุการณ์ดังกล่าวได้แก่ ผลงานที่ไม่โดดเด่นของพรรคในช่วงที่ร่วมในรัฐบาลผสม การที่ไม่สามารถปรับตัวได้เพียงพอในการเผชิญกับความท้าทายใหม่ ไม่ว่าจะเป็นวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจของญี่ปุ่น การเกิดขึ้นของพรรคการเมืองใหม่ซึ่งเน้นนโยบายกึ่งกลางระหว่างอนุรักษนิยมกับสังคมนิคม รวมทั้งประเด็น

ระหว่างประเทศในช่วงหลังสงครามเย็นที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

บรรณานุกรม

นภดล ชาติประเสริฐ . “การเมืองญี่ปุ่นกับระบบพรรคเด่นพรรคเดียว” ใน *ญี่ปุ่นปัจจุบัน*, สิทธิพล เครือรัฐติกาฬ บรรณาธิการ. ทุมธานี : สถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2562.

เพ็ญศรี กาญจน์มัย, *ญี่ปุ่นสมัยใหม่*, กรุงเทพฯ: เนติกุลการพิมพ์, 2538.

Fukui, Haruhiro, “Liberal Democratic Party” in *Kodansha Encyclopedia of Japan*, Tokyo: Kodansha Ltd., 1983.

Hoover, William D., *Historical Dictionary of Postwar Japan*, Laham : Scarecrow Press, 2011.

Kinston, Jeff, *Contemporary Japan: History Politics, and Social Change since the 1980s*, Chichester, U.K.: Wiley-Blackwell, 2011.

Lipman, Jonathan N. and others. *Modern East Asia : An Integrated History*. London : Pearson, 2011.

Maeda, K.. “An Irrational Party of Rational Members: The Collision of Legislators’ Reelection Quest with Party Success in the Japan Socialist Party”. *Comparative Political Studies*, XX (X), (2011) 1-25. , <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0010414011421312> สืบค้นเมื่อ 11 พฤศจิกายน ค.ศ. 2020.

Murray, Lorraine , Pletcher, Kenneth and others. *Democratic Party of Japan*. <https://www.britannica.com/topic/Democratic-Party-of-Japan> สืบค้นเมื่อ 10 พฤศจิกายน ค.ศ. 2020.

Patterson, D. & Robbins, J.. “Party Competition, Nomination Errors, and the Electoral Decline of the Japan Socialist Party”. *Taiwan Journal of Democracy*, 8 (1), 119 - 144., 2012., <http://www.tfd.org.tw/export/sites/tfd/files/publication/journal/dj0801/006.pdf> สืบค้นเมื่อ 12 พฤศจิกายน ค.ศ. 2020.

Stockwin, J. A. A. “Japan Socialist Party” in *Kodansha Encyclopedia of Japan*, Tokyo: Kodansha Ltd., 1983.

The Editors of Encyclopedia Britannica. *Social Democratic Party of Japan*. <https://www.britannica.com/topic/Social-Democratic-Party-of-Japan> สืบค้นเมื่อ 8 พฤศจิกายน ค.ศ. 2020.

Walker, Brett L., *A Concise History of Japan*, Cambridge, U.K.: Cambridge University Press, 2015.

Received: 12 / 11 / 2563

Revised: 10 / 12 / 2563

Accepted: 11 / 12 / 2563